

časopis
izhaja vsaki
teden, in se
prodaja u zalogi
za celo leto po
2 fr.; za pol
leta po 1 fr.
srebra.

SLOVENSKA

C B E L A,

berilo za obudo in omiko
slovenskega duha.

Po pošti po-
slan velja za
celo leto 2 fr.
40 kr. za pol
leta 1 fr. 20
kr. sreb. Na-
ročbino pri-
jemlje zalo-
žnik.

Lst. 7.

U Celju 14. Svečana

1850.

Boj na Grobničkem polju.

Poleg horv. A. N. Gostovinskega.

(Konec sledi.)

Na to Tatari u največem neredu po Vínodolu bežati počno; al tam ih opet silna roka Dragoša Hudine (prededa grofovske obitelji Draškovičah) s novo došavšimi Horvatsko-Slavonskemi četami dočeka. — In tako pogodivši iz dima u ogenj, terani namreč po sternih pečinah odzada, sèkani pak od spreda, hočejo da se na prešnjem svojem taborišču, to je na Jelenskem polju skupe; odpravijo se tedaj pot Reke; al tudi tam jim slaba sreča biaše. Junački Senjani se spuste s planinah Gromile i Ličinkamena, pa se zajedno s ostalimi prebivavci ovih okolicah na Rečini (kraji blizo Reke) poskrijo, ino dolazeče Tatare strahovitim kamenjem zasipo. Po tem pridejo še druge, Tatare potereče čete trojedne kraljevine (Horv. Slav. Dalm.), ino ih na spomenutem polju iz svih stranah obkolijo ino do zadnega potolčejo.

Tako pade devetoglava kača trinajstega stoletja *), ktera je polovici Evrope strah in trepet zadala; — tako pogine ono 30,000 (poleg Valvazovih 65,000) Tatarah, ktere je Batu-Kan proti Kerki pelal bil. — Rudeči žark strašno velikega ognja na Velebiču da hrabrim Dalmatinom, kteri so se tisti čas pod svojimi vojvodi Subiči (potle grofi Zrinjski) s Kadamom i njegovimi četami večpotov pogostoma potokli, ino grad Klis, u kterem je bila kraljeva obitelj čuvaña, junačko branili, radostno znamenje, da so Tatari premagani. Na to Kadam brez čakanja zapusti Dalmaciu ter se verne domo črez Bosnu, Serbiu i Bugarsku. — Radostni „oj!“ glasil se je od Učke pa tja do Kotora i dol pokrej obalah (morski breg) Adrie iz ustah slavodobitnega naroda; — domovina biaše opet svobodna!

Resanski.

Florjanček.

Pripoved.

Neki bogat, pa prileten grajšak je svojega sina Florjančeka hotel oženiti, pa sin nezadovoljen s nevesto katero mu je oče izbral, si hoče po širokem svetu neveste iskati. Že je obhodil doline in planine, pa je ne najde, ktera bi mu dopadla. Čez nekoliko dni pride do neke lepe in velike hiše, in si misli: kaj velja, da je u tej hiši moja prihodna žena? Gre tedaj u hišo in prosi gospodarja, da bi smel pod njegovo streho prenočiti, kar mu je tudi dopustil. Med tem zagleda njegovo hčer Veroniko, ki mu je tako dopadla, da je brez ovinkov zdaj njenimu očetu odkril da neveste jiše, in da mu njegova hčer tako dopade, da jo hoče za ženo dobiti, naj velja, kar

*) Leta 1241 so Slavjani pri Holomucu pod Jaroslavom Zvezdogorskim — leta 1242 na grobničnem polju silo Mongolov porazili.

koče. Nje stariši in vsi prebivavci te hiše so bili seštaki in veštice (coperniki in copernice). Oče mu soer obljubi svojo hčer, pa s čudno težkimi pogodbami. „Ako kočeš mojo Veroniko dobiti,“ poreče stari veštak, moraš danas toliko lesa nasekati, kar ga je za strešni vés (Dachgerüst) potreba, ako ne boš ob glavo. Florjanček si misli, da bo to delo lahko opravi, kadar pak vidi, da je sekira lesena, s katero bi imel dreva sekati, se močno prestraši, pa vendar gre s njo na delo. Ko pervikrat zamahne, se mu sekira zdrobi. Žalosten kraj drevesa premišluje svojo derzovitnost, katera ga bo ob glavo spravila. O poldne mu Veronika kosila prinese, ker pak vidi, da je žalosten, ga tolaži rekoč: da bo ona njemu vkazano delo pred opravila, ko bo odkosil. Ker je tudi ona mogočna veštica bila, je vsem svojim podložnim duhom zapovedala, naj kar mahoma lesa za celi strešni vés nasékajo. In ko bi pihnil, je drevje podreno ležalo.

Stari veštak se začudi, kako je Florjanček to delo opravil, alj Veronike mu dati, še ni hotel, temveč mu drugi dan sopet leseno sekiro da rekoč: ako hočeš Veroniko dobiti, moraš drevje, ki si ga včere nasekal, danas iztesati. Florjanček se dela loti, pa se mu sekira sopet pri prvem mahu razleti. Žalosten kakor prejšni dan, ne ve kako bi si pomagal, da bi se smerti otel. Veronika, ki mu je o poldne kosila prinesla, ga sopet tolaži naj se mirno kosit vsede, pred ke bo odkosil, bo njegovo delo opravljeno. In ko bi trenil, je bilo vse drevje iztesano. Ko zvečer damo pride, pove staremu, da je svoje delo opravil in Veroniko zaslužil. Stari, ki je čutil da mu je Veronika sama morala pomagati to delo opraviti, mu pravi, pred ko ti svojo hčer dam, še moraš streho napraviti iz samega tičjega perja. Florjanček gre torajcelo zgodaj u gojzd, pa do poldne ni več, ko eno samo pero najšel. Veronika ga opoldne poiše u gojzdu, kamor mu je kosilo prinesla, in

ga tolaži, da bo ona namesto njega delo opravila. Njeni duhovi se s prvega vstavijo, da tega dela opraviti nečejo, pa jih ona prisili, da so jo vbogati morali.

(Konec pride.)

Gostilnica.

U sredi neke prijazne doline je kraljeval na zeleni trati med košatim, umetno naverstanim drevjem veličasten grad, u katerem je neki premožen vitez prebival. Njega največa skerb je bila svoje bogastvo množiti in pa svoj grad lepšati; do vbogih pa in zapušenih sirot je bil terdoserčen. Primeri se, da je nekrat neki pobožen popotnik k njemu prilezel in ga prenočiša prosil. Prevzeten vitez njegovo prošnjo zaničevaje ga dalje odpravlja s besedami: „Hodte s Bogom, moj grad ni nobena gostilnica.“ Na to ga popotnik zaprosi: „dopustite mi, da vas tri reči prašam, po tem pa kar dalje pojdem.“ Vitez mu dovoli. Popotnik ga tedaj praša: „Kdo je le pred vami u tem gradu prebival?“ „Moj oče,“ mu uni odgovori. „Kdo pa pred vašem očetom?“ „Moj dedec,“ ji bil odgovor. „Kdo bo neki za vami tu prebival?“ „Ako bo božja volja, moj sin,“ mu vitez odverne. „Po takem je vaš grad vendar le gostilnica,“ reče popotnik, „ker je vsaki njegovih prebivavcov le nekaj časa u njemu prebival, in kaj so njegovi prebivavci drugo, ko gosti, ker se vsaki drugemu čez nek čas ugame?“ To prašanje je terdoserčnemu vitezu tako globoko u serce seglo, da je za naprej velik dobrotnik vbogih in zapušenih postal.

x. šestošolc.

Poročni list.

Z poročnih bukev D. str. 14. katolške fare M. B. v Uhmji, Štajerske dežele, Lavantinske škofije, Celjskiga kroga, Podčeterterškiga kantona, podpisan

pričam, de je bil „14 Kimovca 1842“ ženin Anton
 Terpinec vdovec, kmet v soseski Sele h. st. 9 Bučke
 fare, 26 let star, — z neomoženo, 23 let staro,
 nevesto Mico Koželovo s té fare, soseske Slake h.
 st. 8. — oba katoliške vere, v pričo Janeza Stroj
 kerčmarja in Blaža Hojnika kmeta od visokovredniga
 župnika g. Franca Novak v tukajšni farni cerkvi po
 katoliškemu redu poročen.

V verovanje uradniški podpis.

Farna uradnija M. B. v Ulimji 9. Maliturna 1850

Spriča kerš. navka.

Podpisan pričam, de je ženin Luka, (ledik)
 zakonski sin kmeta Valentina Hostnik in njegove
 žene Jere Strahove, soseske Sopote h. st. 20. —
 sprašovanje iz keršanskiga navka dobro dostal.

V verovanje uradniški podpis.

Fara M. B. v Ulimji 20, Prosenca 1850.

Spriča kerš. navka.

Podpisan poterdim, de je — — — — —

— — — — —
 soseske — — h. st. — sprašovanje s keršanskiga
 navka — — — — dostal.

V verovanje uradniški podpis.

Župnija — — — — — 18 —

Oklinci list.

Podpisan pričam, de sta bila: ženin Franc, za-
 konski sin še živiga kmeta Jerneja Toplišek in nje-
 gove rajne žene Jere Velinove te fare, soseske Ru-

denca h. st. 85. — in nevesta Polona zakonska h. st. 8. — še živih, kmeta Jurja Mraz in njegove žene Lize Gajove Zusemske fare soseske Žmajsele h. st. 8. — oba ledik in katolske vere, — v tukajšni farni cerkvi 8. 15. in 22. Prosenca t. l. po postavi oklicana, brez de bi se bil zakonski zadržik naznanil,

Tadi je ženin zapovedane zakramente s. pokore in s. r. Telesa prejel.

V poterjenje uradniški podpis.

Farna uradnja M. B. v Ulinji 16. Velkitravna 1850.

Nabéra slovenskik besed in izrazov.

Plišovina, *Streifregen*.

Prisušiti, v. n. (n. p. krava je prisušila, *die Kuh ist um die Milch gekommen*).

Pobirati, v. neutr. (koga) n. p. me bo pobiralo, *es wird mich sehr in Anspruch nehmen*; — v. act. čerke pobirati, *buchstabiren*.

Putpela, *wilder Mohn, Klap-perrose*.

Pertone klobase, *Weisswürste*.

Povleček, čka, *Salami, Knak-wurst*.

Pučav, a, o, *holzig z. B. die Rübe*.

Podvizati se, *sich beeilen, befeissen*.

Parmati, v. n. *sich gut gestalten, gut zeigen* (von Feldfrüchten).

Podčepina, *Tropfwein*.

Podsek, *der unterste Balken bei hölzernen Gebäuden*.

Poganica, *die Röthe im Auge, (eine Augenkrankheit)*.

Potepeno pismo, *Laufpass*.

Predanica, *Erdfeuer, (ein Unkraut)*.

Podkošati se, *aufschürzen aufgürten* (von langen Kleidern.)

Podrokovati koga *einen Vormunden, in seiner Gewalt haben*.

Plahitati, *plattern*.

Podzid, *Grundmauer*.

Pelišiti, *plumpen*.

Pošteva, *Buchstabe, šteti, lesen, poštovati, pošteva*.

Prikazen, *freiwillige Gabe, Geschenk*.

Prekaliti kaj, *etwas verbrechen, gegen etwas sich versündigen.*

Prečka, *Querstrich, die Linie, welche sich am Kopfe durch das Abtheilen des*

Haares bildet.

Razkrušiti se, *sich vom Tische trennen.* (raz kruh).

Ruse, *Barthaar.*

Rabiti, *ausdauern.*

O g l a s

perviga dela krestomatij jugoslavjanskih
t. j. Cvetja slovenskiga pesništva.

Pred nekoliko tjednov sem oglasil moje krestomatično dela u petih knjigah, t. j. a) cvetje slovenskiga, b) ilirskiga pesništva c) cvetje slovenske in d) ilirske proze; cvetje iz drugoslavjanskih vertov, z dodanim kratkim rečnikom ali besednjakom k vsem tem delam.

Drugi del, t. j. cvetje ilirskiga cvetja je gotov, la podložen pregledu visok. ministerstva nauka in bogoslovja; tretji in četerti del je malo da ni clo gotov. — Prvi del, t. j. cvetje slovenskiga pesništva pak je hte dno na svetlo stopil, tedaj za potrebno cenim ga bolj na tanjko oglasiti.

Ta knjiga ima XVI i 271 stran, papir in tisk tujkejeja Lloyda je tako lep, da se najlepšim dozdnajnim slovenskim in ilirskim knjigam priversti. Kar se tiče zaderžaja te knjige, sem gledal kolikor le mogoče na manjšem prostoru u njo spraviti; tedaj so mnoge pesmi tako skrajšane, da ste dve strofi spored stavljeni; beliga prostora neboš nigder najšel nepotrebniga.

Kar se zaderžaja te knjige tiče, sem za potrebno cenil, da se naši mladeži u roke da knjiga, iz katere se prvič z občinai pravilami krasoslovja o pesništvu, t. j. s opredeljenjami (definicijami) razredjivanjem itd., drugič, pak praktično z boljšmi proizvodi slovenskih in nekaterih ilirskih pesnikov soznani. Za vsako versto pesništva razun selank (Idyl) so izgledi u knjigi, tedaj se je po stanju naše književnosti gdegde kaj bolj slabiga uvelklo med ostale pesmotvore prave vrednosti.

Pri prisodjivanju te knjige pak vsak naj ima te dve reči pred očmi : prvič, da je to prvo delo te verste in drugič da se je nje en del že tiskal, kar sem še drugiga pisal ; neke malenkosti n. p. pri serbskih narodnih p. so mi tudi spodletele, ker zavoljo toljkih opravil, ki nje imam nisem imei časa, tiskano natanjko pregledavati in popravljati.

Po takem upam, da sem neprenapetim željam domorodcov zadovoljil; kar bi še željeti bilo se lahko potler popravi, močno radovoljno bom dobronamenjene presode poslušal, ako bi morebiti za učilnice takšen ali pak popravljen drugi natis potreben bil.

Letà I. knjiga velja 1 gold. srebra, in ta cena bo ostala do perviga aprila; po tem roku pak bo nekaj poskočila, samo za učečo se mladež bo cena kolike mogoče nizoka ostala.

K Vam rodoljubi še se obernem s poslednjo besedo: vsak pisatelj ima pri nas trud in troške; ako me tedaj podpirate, bo mi na kratkem mogoče, vse te dela na svetle dati.

Na prodajo imajo ob kratkem to krestomatijo : u Beču g. Pejakovič, dr. lekarstva : — u Gradcu g. Muršec in slov. društvo ; — u Celovcu g. Einspiller in slov. društvo ; — u Mariboru g. prof. Matjašič ; — na Ptuju g. Terstenjak, kaplan pri veliki cerkvi ; — u Celju g. Drobnič in prof. Konšek ; — u Ljubljani g. Bučar in slov. ; — u Gorici g. prof. Premru in čitavnica slov. ; — u Terstu spisatelj sam in slavj. društvo ; — u Paznju g. prof. Ricoli ; — u Zagrebu g. prof. Babukič i Župani.

Poslednjič še prosim u imenu naše narodnosti vse vrednike slov. novic, katerim je omika naše narodnosti kaj mar, naj to na celem, ali na kratkém u svojem listu razglasé.

U Terstu dne noviga leta 1850.

Ivan Macun.

Odgovorni urednik J. Drobnič. Natiskar in založnik J. K. Jeretin.